

Redacțiunea Administrativă
Tipografie:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Borșori nefrancoate nu se re-
trimite! Manuscrisele nu se re-
trimite!
Birourile de subscripții:
Brașov, piața mare Nr. 22
Inserate mai primește în Viena
Budojfi, Kossuth, Haasenstein & Voiger
(Ohio Maas), Nemsi, Schalk, Alois
Kerndl, M. Dukas, A. Oppel, J. Dom-
berger, Anon, Kossuth, Eckstein, Bernat;
în Frankfurt: G. L. Damb; în Ham-
burg: A. Steiner.
Prețurile inserțiilor: o serie
garni adă pe o colână 8 cr.
și 80 s. Dămbru pentru a pu-
blicare. Publicații mai dese
după taxă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o
serie 10 cr. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LIV.

„Gazeta” este în săptămână de
Abonamente pentru Austria-Ungaria.
Pe un an 12 fl., pe șase luni
8 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la ad. colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dăruț în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 84.

Brașov, Sâmbătă 13 (25) Aprilie.

1891

La situațiunea gimnasiului din Năsăud.

II.

Brașov, 12 Aprilie v.

Fundatorii institutelor de învățământ din Năsăud, având o rară prevedere față de viitorul institutelor, nu s'au mulțumit numai cu asigurarea caracterului românesc al acestora, ci ca fi credincioși ai bisericii noastre naționale române, au trimis, la 1866, „Instrumentul fundațional” spre aprobare consistoriului diecesan gr. cat. din Gherla. Astfel sub Nr. 784/422 acest „Instrument fundațional” se aprobă și de către Episcopul gr. cat. de pe atunci, actualul Metropolit Escelența Sa Dr. Ioan Vancea.

„Aceste institut de învățământ și de creștere sunt și au de a fi institute române greco-catolice, prin urmare substau pentru totdeauna legilor ce sunt în vigoare pentru institutele greco-catolice.”

Așa glăsuiesc venerabilul consistoriu diecesan de Gherla. Intrebăm acum: unde este cea autoritate biserică, care primind supaveghierea confesională gr. cat. a acestui institut, s'a angajat tot-odată — credem — a și apăra această unică școlă mediă gr. cat. acestu clenodiu al culturii naționale române din întreaga diecesă?

Noi scim, că acesta supaveghiere n'a fost primită numai ecă așa de onore, ci mai vartos ca o sântă datoriă de-a apăra în timpuri de grea cercare existența gimnasiului din vorbă, ca școlă confesională! Și mai scim, că au fost timpuri, când la esamenele publice ale acestui institut asis-tau comisarii consistoriali ex officio ba chiar și programele gimnasiului erau controlate cu multă stricteț din partea consistoriului.

Se nasce acum întrebarea: cum se face, că cei trei Arhieri,

incă în viață, cari au condus și conduc diecesa Gherlei, și au fost și sunt chiamați a supaveghia institutul, nu sunt în stare a-i apăra caracterul confesional? Ar fi trebuit și ar trebui, ca prelații noștri, în calitate de consilieri ai tronului, să nu fi concesi și să nu concedă ca națiunea română și însăși biserica română unită să perdă anu institut de o valoare atât de mare pentru ne-mul nostru și în special pentru Românii din nordul Ardealului.

Noi suntem de firma convingere, că nici Banffy-pașa, nici sluga lui, „cavalerul” Ciocan, nu ar fi putut atenta cu atâta ușurință și nerușinare la caracterul confesional al acestui gimnasiu, decă ar fi simțit o rezistență de fier, o luptă resolută din partea venerabilului Consistoriu diecesan al Gherlei, ca și din partea Escelenței Sale Metropolitului dela Blăși.

Nu scim decă prelații despre cari e vorba, au lucrat ceva și cât au lucrat în direcțiunea această, după cum nu scim nici aceea, decă din partea consistoriului gherlan s'a făcut orî nu opoziția hotărâtă planului infernal și diabolic, de-a se șterge caracterul confesional al gimnasiului. Ceea ce scim însă din noul statut, impus administrațiunii fondurilor la anul 1889 din partea ministrului Csaky, este ceea ce se dice în §. 3 al acestor statute, că din fondul central școlastic se va susține „un gimnasiu superior în Năsăud”. Și mai scim, că cavalerul Ciocan nu s'a genat a apăra acestu statut monstruos, grăind în public, că: „contra unui act subscris de Maiestatea Sa nu va protesta niciodată”.

Bine, dér cum rămase cu „Instrumentul fundațional”? Nu era datoria unui om cu inima la loc să dică, că pentru un act ca acesta, subscris de însuși Maies-

tatea Sa, se simte chiamată a lupta până va ave încă o picătură de putere trupescă și sufletescă?

Pentru ce nu a vorbit astfel d-l Ciocan? Și pentru ce în loc de a merge la Pesta, n'a alergat pe la Blăși și Gherla?

D-l I. Ciocan, — fiu de grănițer, stipendiat din fondurile grănițerilor, adăpat cu cunoștințele fundamentale în gimnasiul român gr. cat. din Năsăud, — avea nu numai chiămarea, dér și datorința de a apăra jertfele de sânge ale grănițerilor! Orî doră numai pentru aceea i-au dat grănițerii directoratul gimnasiului și președința comisiunii administra-tore a fondurilor, ca să nimicescă și institutul și averile românesce grănițeresce? Cu cine avea să trăiesc d-l Ciocan: cu crucea de cavaler și cu Banffy-pașa, care sfârșindu-și draconica operă, s'a dus pe aci ncolo și a lăsat în urma lui pe omul, cu care a plănit și a dărmat, — orî cu poporul, pe ai căruia umeri s'a ridicat? Și care a fost scopul multelor călătorii ale acestui om la Pesta?

Istoricul viitor al ținutului Năsăud numai cu durere și mâhnire va aminti numele acestui individ, prezentându-l lumii ca pe unul din cei mai nevrednici urmași ai acelora, cari au fost distinși pentru vitejia și credința lor.

Da, căci etă ce a adus acest om pentru descendenții grănițerilor: ștergerea caracterului confesional gr. cat. al gimnasiului dela Năsăud; ștergerea caracterului românesc al acestuia; eliminarea limbei de propunere românesce din gimnasiu; scrierea programelor în limba maghiară, er mai presus de toate bastarda numire de: „A naszodi közalapítványi főgymnasium.” Mai adaugem apoi și ștergerea catechetului dintre profesorii ordinari, precum și tolera-

rea numai până una-altă a limbei române ca studiu ordinar, pentru ca să avem înaintea noastră trista și deplorabilă iconă a servilismului și a lașității.

Și se nu credă cineva, că d-l Ciocan a lucrat în înțelegere cu comisiunea administrată a fondurilor, seu cu autoritatea biserică.

Nu. Totu ce a lucrat, a lucrat în înțelegere numai cu vileanul său stăpân Banffy-pașa, căruia nu numai că nu i-a făcut nici un fel de opoziție, dér i-a ajutat chiar ca să sugrume orî ce părere independentă, orî ce opoziție leală, ce s'ar fi ivit din altă parte. De era vorba de opoziție, atunci dănsul n'ar fi primit nici odată decorație. Er decă totuși decorația acesta s'a atârnat pe peptul lui de Banffy-pașa și la recomandarea căldurosă a acestuia, cine se mai pôte îndoi, că acești doi indivizi nu ar fi lucrat mână în mână și în deplină înțelegere față de totu ceea ce s'a comis ilegal și volnic în ținutul Năsăudului; și în special, cine se va mai puté îndoi, că umilirea și servilismul d-lui Ciocan a degenerat până a concede ștergerea caracterului național român al gimnasiului năsăudean, precum și ștergerea caracterului confesional gr. cat. al acestui gimnasiu?

Înainte adevărului trebuie să se închine orî ce muritor, er adevărul în cazul detaț sdrobesce și pe Csaky și pe Ciocan. Și adevărul acesta îl învôlv în sine întrebarea: Din ce motive se dă astăzi „drept” Episcopului gr. cat. de Gherla, ca în comisiunea actuală administrativă a fondurilor — după noul statut — să fiă reprezentat printr'un delegat oficios? Care ests cauza adevărată, că ministrul numai așa per abusum a virit pe Episcop în administrația fondurilor, când

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

(5)

CĂPITANUL DODERO.

Novelă, de I. Barilli.

— „Tukra, tukra!” se auia mereu de pe buzele mulțimei; mișcările principelui se părea, că aprobă această vorbă a sêlbaticilor.

În fine am provocat pe soții mei să mă ajute în această conversație a mea cu ei, creșdend, că cu modul acesta mă voi puté ajuta. Dér, durere; totu la acelu rezultat am ajuns. Teribilul „tukra” se auia mai des și mai tare ca mai înainte, și prea cinstita cetă sêlbatică erupse în cel mai înflorător hohot. Într'acestea imi pieptănă barba cu degetele, ca și când în desisul ei aș fi căutat după cuvinte cu cari să răspund contrariilor.

Apropierea între noi totu numai sêlbaticii au ajutat-o. Barba mea lungă li a atras în mod vedit curiositatea, mai ales a principelui. Și atunci imi purtam barba ca și acum, dér firele cărunțite de aș dedeau, prin colorea lor

blondă, o caracteristică înfățișare ace-luia, pe care-l numiau „ok kaila lapi”, va se dică „barba sôrelui”.

Ajungend în apropierea lor, principele își manifestă nemărginita lui venerațiune față de mine prin ridicarea togei sale sdrênțose, apoi ținu o lungă vorbire iubiților săi supuși.

Nu mai puțin se mira sêlbaticii mulțime de cănele nostru. „Punnunki!” strigară ei cătră căne, ceea ce însemnă „animal alb”, er la vorba asta Apollo răspunde c'unu lătrat, ceea ce m'a făcut să-i dau satisfacția cuvenită, adecă s'eu chiăm pe adevăratul lui nume. Regele vechend, cum se imblânșese credinciosul animal la cuvântul acesta, s'a silit să imiteze și el de mai multe-or numele mytologic. El apoi dădu poruncă cetii și ne făcu semn să-l urmărim cătră munte. Ceta sta într'o respectabilă depărtare de noi, er armașii închideau convoiul.

Cu capetele plecate mergeam înainte, în capu cu mii de gândiri, cari nici unuia dintre noi nu ne făceau vre-o dispoziție mai veselă. Unde mergem?

Ce viață, seu ce môrte va fi să avem? Mânca-ne-vor ei drept delicateț, seu vom rămâne oșpeții lor pentru tot-deuna, ca să punem temelia unei noue generații? Câte vaete, câte grijii nu vor cuprinde familiile noastre părăsite! Cât se vor căi după noi amicii și cunoștii noștri! Decă se va întâmpla, să ne milostivesc cu viață, în ce chip vom scăpa de-aci? Care marinar vestit va mai ajunge pe insula celor șapte pécate capitale? Tristă chip al viitorului se înfățișa înaintea noastră!

Dér în cele din urmă, prin chinurile mele sufletesc totu nu puteam să schimb nimic din situațiunea, în care mă aflam. Fiă dec, ce va fi!... Mă confundai apoi în esaminarea persoanei principelui, care suia cu pași repezi drumul pe-o stâncă. În spatele lui mai observai unu sôre asemenea acelu ce-i era văpsit pe pieptu.

După dou ore de obositoare cale pedestră am ajuns pe-o înălțime, la pôlele căreia se întindea o câmpie strălătată de-unu riu; cu tôte că priviam cu triste gândiri la viitorul nostru ne-

sigur, totuși esaminăm cu multă mirare panorama, ce ni se deschidea înaintea ochilor. Verdeta minunată a estinsei câmpii, era udată de riul limpede ca și cum ar fi încinsă cu un briu de argint, pe a-l căru țerm de-a stânga se întindeau colibe canibalilor.

— „Kaila lapi!” imi strigă principele.

— „Poruncesce, Maiestate”, i-am răspuns cu tôte supunerea, apropiându-mă de el.

— „Kapituta!” strigă cătră mine și mai tare.

— „Kapi...” răspunsei cutremurat.

— „Kapituta!” repetă principele, arătându cu degetul seu grupele de colibi construite în formă conică.

— „Ah, Kapituta?!” înțeleg acum răspunsei principelui cu vorbe ce esprimau mâncare și culcare. Acesta a fost primul meu răspuns nimerit, fiind-că credeam, că poporul acesta abia de se pricepe și la altu lucru, afară de mâncare și culcare pentru ceea ce principele nici nu m'a onorat cu vorba „tukra” (nebunt).

acestă Episcopie nici catechetă nu mai poate numi în gimnasiu curan-gul de profesor ordinăru și nici institutul nu mai poartă titlul de gimnasiu confesional și greco-catolic?

D-lă Csáky și d-lă Ciocan, se vede, nu s'au putut despărți așa de ușor de „Instrumentelă fundatională” și tocmai acestă faptă dovedesce indirectă îndreptățirea caracterului confesional și național al gimnasiului.

Eată dără câte nelegiuiri, câte abuzuri și câte neconsecențe palpabile din partea stăpânirii un-guresci!

Cine nu vede și cine nu scie, că miniștrii nu lucră decât după informațiunii? Ear informatorii în cestiunea acestui gimnasiu n'au putut fi alții, decât Banffy-pașa, căruia i-s'a șoptit și desvelită totă situațiunea și acțiunea de că-tră decoratul Ciocan. Ear atunci când îi vedî pe amândoi decorați pentru meritul, că au „regulat” afacerile grănițaresci, vrëndu nevrëndu și-se impune întrebarea: care din doi are mai mare „mer-it”, în ștergerea naționalității și confesionalității acestui gimna-siu, Banffy, ori robul său Ciocan?

Cetitorii noștri pot și des-lege înșiși acesta întrebare!!

CRONICA POLITICĂ.

— 12 (24) Aprilie.

Fostul ministru al împăratului Na-poleon III *Emile Olivier*, și-a dat pă-rerea asupra răposatului principe Jérôme Napoleon și asupra viitorului partidei bonapartiste. Cătră ună correspondentă ală djarului „Figaro” a lădată *Olivier* foarte tare pe Jérôme, ba chiar l'a luat în apărare în contra imputărei de lașitate. În lupta dela Alma și în expedițiunile sale de pe mare, a arătat principi ună mare curagiu. — În fine 'lă întreba corespondentul, că ce va fi cu viitorul partidei bonapartiste. — „Partida? . . .” *Emile Olivier* se uită melancolic spre grădină, ai cărei pomi începeau să in-verdească, apoi dîse cu vocea oboșită a unui luptător învins: „Partida? Serie: „Ea e mortă.”

Principele Bismark, voindu să între în parlamentul german și a învoit ca amicii săi să-i pună candidatura de de-putat în Geestmünde, în Hanovera. Resultatul a fost straniu pentru fos-tul puter ică cancelar. Bismark a pri-mit 7557 voturi, Schmalfeld, socialist 3913, Plate, guelfu, 3343 și Adlof, pro-gresist, 2619. Prin urmare fostul can-celar i-au trebuit peste 2000 voturi

pentru ca să fi ales. În urma acesta s'a declarat balotagiu. Noua alegere se va face în 30 Aprilie n. c. Causa principală, că Bismark, n'a întrunită ma-ioritatea, este ura cea mare a Hanove-ranilor în contra lui. Se scie, că Bis-mark a distrus dinastia și autonomia Hanoverei, a confiscat averea familiei regale, din care a înființat fondul guel-fic, cu care făcea Bismark ce voia. A doua causă este și aceea, că socialistii urăscu pe Bismark, fiindcă în timpul cătă a fost cancelar a luat dispozi-țiunile cele mai severe în contra lor: Se dîce, că membrii cei mai influenți ai partidei naționale-liberale își vor în-corda toate puterile, pentru ca să-i pro-cure lui Bismark o majoritate și că mai mulți oratori distinși vor pleca la Gees-tenmünde, ca să influințeze cu artoitatea lor asupra alegătorilor hanoverani.

Presa franceză se bucură de înfrân-gerea lui Bismark. Așa organul lui Paul de Cassagnac serie ună articulu în-titulat: „La fin de l'Orgre” în care și bate joc de Germani și între altele cu-o bucură nespūsă accentuază, că Bismark e în balotagiu, toomai cu ună social-democrat. E lucru semnificativ, că „cancelarul de feră” căruia are să-i mulțămescă Germania pozițiunea ei de astăzi în concertul statelor europene, să fi în balotagiu tocmai c'ună fabri-cant de țigări.

SCIRILE DILEI.

— 12 (24) Aprilie.

Sinodul ordinăru anual al archi-diecesei române gr. or. este convocat la Sibiu pe Dumineca Tomei, 28 Aprilie (10 Mai) a. c., când după săvîrșirea serviciului divin în biserica Schimbării la față, va urma numai deoată deschi-derea Sinodului.

Sciri militare. Maiorul Constantin Domășianu din regimentul 62 de in-fanteria a fost pus în pensie, făcân-du-i-se cunoscută mulțămirea prea înaltă pentru serviciul său îndelungat, cre-dincios și escelent atăt în pace, cât și în răboiu. — Căpitanul clasa I Er-nest Mărgineanu dela regimentul 60 de infanteria a fost atașat la comanda pieții în Brünn.

Alegerile în România. Cu ziua de 9 (12) Aprilie s'au început alegerile de deputați în România. Până acuma ne este cunoscut numai rezultatul din co-legiul I.

În colegiul I alegerile au dat ur-mătorul rezultat: Din 75 cercuri elec-torale au ales deputați 53 cercuri în 22 cercuri sunt balotage. Dintre cei 53 deputați aleși, guvernamentalii sunt 34, ér din opoziția 19. — Intre cei aleși se

afă d-lă M. Cogalniceanu, Lascar Ca-targiu, Vernescu, generalu Manu, Laho-vary și alții.

Esposiția universală din Chicago și guvernul un-guresc. Ministrul de co-mercium Baross printr'o adresă făcū cu-noscută Reuniunii industriale a țerei, că Statele-unite din America nordică, în anul 1893, cu ocaziunea aniversărei de 400 de ani dela descoperirea Ame-ricii, vor arangia o esposiția universală internațională în orașul Chicago, la cari sunt invitați a lua parte și eco-nomii și industriașii de pe teritoriul de sub stăpânirea un-guresc. Ministrul face însă cunoscut, că în mod oficial nu vor lua parte, dér promise din parte-i totu sprijinul moral pentru cei ce ar dori a participa la numita esposiția. Spe-sele le suportă esposanții. Transportul se pôte face cu prețuri reduse atăt pe uscat, cât și pe mare.

Cum trăsesc femeile fără de bărbați? În comitatul Șaroșu din Ungaria se afă mai multe comune, cari bijbăe de neveste fără de bărbați. Bărbații lor, înfundați în datorii, au emigrat la Ame-rica cu scopul, ca acolo agonisind ceva, să trimită ajutoru nevestelor de acasă și astfel se le ușureze sortea. S'au aflat bărbați din cercul Șiroca, cari după o muncă grea de 4—5 ani în America, au trimis nevestelor lor de acasă mai multă de câte-o miu de florin cu scopul, ca să plătesc datoriile, dér cu toate acestea, întorcându-se acasă, au aflat datoriile neplătite, ér banii păpați de nevestele lor, cari neafându-se sub controlul bărbaților, ducă lume albă. Înainte de a emigra bărbații lor în America era raritate de a vedé în sat vre-o femeie beată, pe când acum, de când dolarii din America au început să ajungă prin mâinile lor, după cum i-se scie lui „Egyetertes”, în fiă-care Du-minecă și sârbătore, ba adese-ori și în zilele de lucru, tinerele veduce cu băr-bați arangiază ospete bogate, beau, mănâncă și și facu chefu dela Dumineca dela prându, până Luniă dimineța. Așa se scie că se întemplă pentru esemplu în comuna slovacă Șiroca, Langenau (Hosszurét) etc. Decă sunt adevărate acestea, apoi e foarte trist, dér și mai trist este, că prin pricinuirea emigran-ților, vitrega stăpânire un-guresc a dat nascere la acestă demoralizația.

Descompunerea Austriei.

Sub titlul acesta a apărut la Berlin o broșură anonimă, des-pre a căreia autor se afirmă cu totă hotărîrea, că a fost inspirat la scrierea acestei broșuri de în-suși principele Bismark, ba o te-

legramă din Berlin declară ho-tărîtă, că autorul broșurei este Maximilianu Bever, care între Crăciun și Anul nou a petre-cutu mai multe zile la Bismarck. După o telegramă din Berlin schi-țăm cuprinsul acestei broșuri în următoarele:

Autorul spune mai întei, că prin-cipele Bismark va ține în parlamentul german o înflăcărată vorbire în contra convențiunei comerciale, ce este a se încheia cu Austro-Ungaria. După aceste se provocă la timpul petrecerei lui Bis-marck în Frankfurt, unde s'a convins, că nu există în întreaga lume o diploma-ția, care se merite în așa mare măsură disprețul unui aristocrat din Germania nordică, precum este diplomația austriacă.

După ce în termin totu mai vio-lenți critică diplomația austriacă, auto-rul broșurei își desfășură meritul ide-i-lor astfel:

Cei trei vechi motori ai politiceii europene sunt următorii: Ura Franciei în contra Germaniei, aspirațiunile Rusiei asupra Constantinopolului și aspirațiunile Italiei asupra Trientului. Tote celelalte aparițiuni în politica europeană sunt fără însemnătate. Decă Germania, Rusia și Italia ar încheia alianță fără a ține sēmă de Austria, prin acosta o alianță ruso-francesă ar deveni imposibilă și Fran-cia ar fi cu totul izolată. Ar fi eschisă și apropierea Italiei de Franca, decă i-s'ar deschide Italiei drumul spre Triest.

În momentul decisiv, Bismark nu s'ar îndoi nici cât de puțin de a lăsa pe Rusia să mērgă înainte pe calea ei istorică, ce trece prin Bulgaria. Astfel parada ruso-francesă a lui Mohrenheim ar primi o lovitură întră adevăr bismarckiană.

Scopul politiceii germane este totu-duna de a isola Franca și de a da acesteia, decă se pôte, o lovitură de mörte.

Germania este gata pentru ori-ce eventualitate și ea — dîce autorul bro-șurei — ar fi în stare de a nimici de-o-dată atăt pe Franca cât și pe Rusia; acosta însă ar fi un lucru prea greu, și de aceea a dîsu împăratul Wilhelm, când a fost aproape de mörte: „Țineți cu Rusia!” Nimicu nu împiedecă o strînsă alianță între Germania și Rusia. În Berlin lipsece numai un bărbat care să înțelgă pe Țarul Rusiei și diplomația rusescă; acestu bărbat ar fi Bismark, sin-gurul în întregu Berlinul, care se bucură de deplina încredere a Țarului. Bis-marck, se dîce în broșură, s'ar simți tot-duna mai bine în cercurile diplomației rusești, decât în societatea Austriei, pentru a căreia desconsiderare pledeză autorul broșurei din toate puterile.

Peste ună cesă am ajuns la por-țile orașului Kapituta, unde am fost primiți de femei de deosebite etăți și de oete de copii, cari se veselau la vederea noastră. Imbrăcămintea lor o forma pielea dăruiță de mama natură. N'ași recomanda croitorilor noștri să se co-lonizeze acolo, fiindcă de sigur în timp de opt zile ar da faliment.

Femeile ne priviau c'o încordată curiositate. În mânia deplorablei noastre situațiuni, ne cuprinsă o voluptate amă-gitoare, privind formațiunea frumoasă și pielea trupurilor femeesci, cu multă mai albă decât a bărbaților. Chiar și numai imprejurarea, că ele nu erau tetovate și vâpsite cu diferite color, încă șera de ajuns, ca să dea ființei lor o expresia naturală și atrăgătoare.... Femeile de rang mai înalt își încingeau mijlocul cu pantici late vineții....

Ceta ne însoți până în mijlocul orașului, unde pe-o înălțime mai mică se întindea o grupă de case, căroră drept bastion de apărare le servia un șanț. Înăuntrul acestei întărituri era locuința principelui: ună adevărată pa-

radisă pământescă, cu pajiști verzi plă-cute, cu grupe de arbori maiestoși, a-le căror crengi întindeau umbre răcorose d'asupra căsuliilor, așa că insula aran-giată cu măestria ar fi putut servi drept model și celui mai vestit gră-dinar.

Am următu pașii principelui într'o spațioasă sală, care probabil servia ca sală de consultare, nefiind în ea nici o mobilatură afară de bănci așezate pe lângă pereți juru-impjur. După-ce principele se aședă pe una din băncile mai frumoșe, o grupă de musicanți ocupă locu lângă el, începând să esecute nisce cântece, cari își vătămau grozavu arechia cu un fel de instrumente în forma flautei.

După ce se termină musica, două persoane mai de frunte, unse cu uleu de cocus, ocupă locu de cele două laturi ale principelui, ér lângă ele se grupă în formă de semicercu întregu perso-nalul curții. Noi patru inși ne aședărăm într'o mică depărtare, dinaintea princi-pelui, stând în picioare drepti ca nisce pari, însă domnitorul compătîmind

tremurătoarele noastre membre, făcū semn să ședem. Apollo, ca un superb de-mocrat, încă înainte de a ședé prin-cipele, se lungi pe pământ cu totă co-moditatea.

„Ce se întemplă acum?” mă în-treba.

Tăcere!

Principele îndreptă câteva cuvinte cătră ministrul său, după cari acesta se sculă și se depărtă fără de nici un în-soțitor. După o așteptare încordată de cel puțin cincispre-dece minute, mi-nistrul se prezentă érăși, conducându înainte picipelui pe figura cea mai bi-zară din lume.

Inchiptuiți-vă înaintea vōstră o fi-gură pocită, care ca și cum ar umbla pe picioronge topăia încoce și încolo, cu brațele spânzurate până spre păpuși, în formă de semicercu, cu pēră aspru ca de porcu sêlbaticu, nasu cu alifii roșii, cu față brăzdată, de asemenea vârgi, cu trupul neconținut plecându-se. ca bu-fonii de pe strade, când se obișnuesc a mulțami publicului pentru recunoștința ce dau producțiunilor lor. Fața lui de

altmintrelea avea înfățișare europeană, ca și cismele lui eșite din modă; imbră-mintea-i de pe de-asupra era provădută cu nasturi aurii. Cămașă nu avea, ér pantalonii îi supliniau o legătore de piele, ce sēmăna cu a principelui.

Se închină de trei-ori adencu înain-tea principelui, îndreptându și asupra noastră priviri încurajătoare; apoi se lăsa în vorbe cu principele. În decursul con-versațiunei, neînțelese de noi, am avut timp și ocași de-a esamina acestă fi-gură ridiculă. Cine putea să fi el? — de bună sēmă vre-ună înafrațiată ase-menea nouă, pe care cu mulți ani în-ainte de acosta l'a ajuns nenorocirea, de care noi eram părtași numai de scurtu timp; cămașă și pantalonii i-le-a rosu vremea, ér imbrăcămintea-i rămasă, de locu nu corăspundea cererilor modei.

Din îndurarea lui Dumnezeu s'a sfîrșit și acelu dialogu, ér omul pocit se întorse cătră mine c'o închinăciune, care i-ar fi făcut cinste și unei prima-done, și mă agră în limba francesă.

— „Urutukte, seu vocea tunetului,

Literatură.

Transilvania, foia asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român. Apare la 15 a. fi. a. c. Redactorul I. Popescu. Anul XXII, Nr. 4, Sumar: Charta lunei (orbis pictus) de Castoriu, sau așa numita Tabula Pentingeriană, de P. Broșteanu. — Un monument istoric neprețuit, de Teodor Ceantea. — Studiu filologic, de Dr. A. Marienescu. — Partea oficială cu procesele verbale ale comitetului Asociațiunii. — Consemnarea sumelor colectate în favorul școlii de fete a Asociațiunii.

Abonamentul pe 1 an 3 fl. Sibiu, Strada Morii Nr. 8. Membrii asociațiunii se trimit gratuit.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“

(Serviciul biroului de coresp. din Pesta)

Catastrofă în Roma.

Roma, 23 Aprilie, 11 ore 58 minute noaptea. Dimineața la 7 ore, deodată s'a aușit o detunătură înfricoșată, care a sguduit casele până în temelii, așa că s'a cutremurat pământul. Locuitorii aproape morți de spaimă, fugiră pe stradă unde femeile și copiii se văitau amar. Mii și mii de geamuri s'au spart. Turnul cu praf de pușcă și cu dinamit, din fortul Bravella, care e 7 kilometri departe de centrul orașului, a fost aruncat în aer. Multe persoane fură ucise și multe rănite. Numărul nenorociților e necunoscut, paguba imensă. În gara Trastevere au crepat zidurile, ferestrele sunt sfărâmate. La casele situate câtră vest abia a rămas un geam întreg. Cupola de sticlă din casa de consiliu de pe Monte Citorio, a fost făcută praf. Se dice, că garnisona din fort de 2 companii a perit. Se dice, că turnul de praf se fi conținut 4000 kilograme de praf de dinamit. În apropiere se află școala de agricultură înființată de papa Piu. În spital au fost aduși mulți răniți cu brațele și cu pieptul zdrobit. Regele și ducele Abruzzilor au sosit cei dintâi la locul catastrofei. Până acum 15 răniți au fost puși în siguranță. Căpitanul Spaccamela, la catastrofa acesta a pierdut amândouă picioarele. În locul turnului cu praf se află o gaură colosală de 20 metri de adâncă. Câmpurile dimprejur sunt pustiite. Soldatul, care a fost de sentinela în momentul catastrofei, a rămas nevătămat. Cea mai mare parte a garnisonii fortului a fost mântuită prin sângele rece al căpitanului Spaccamela. Căpitanul făcând dimineața la 7 ore ronda,

ajungându lângă turnul cu praf, a aușit un șgomot bănuitor, care s'ama cu pocitura îndepărtată a unor puscă de calibru mic, recunoscându imediat pericicolul, dădu signalul de alarmă și porunci omenilor săi se glescă îndată fortul și se imprăscă pe câmp și se îndemne chiar pe țeranii să fugă.

După ce porunca a fost împlinită, părăsi el însuși fortul, der abia ajuns într'o depărtare de 100 de pași, când se întâmplă catastrofa. Căpitanul fu găsit mai târziu leșinat într'o gropă. Regele porunci să-l ducă în spital într'o trăsură a curții. Dintre soldați își perdară viața numai un caporal și trei soldați, der mulți țeranii au fost răniți. Nu e eschisă posibilitatea unei crime. Oficerii au declarat, că de er delă 3 ore după amiazi n'au mai pus piciorul în turnul fortului. Școala de agricultură din apropierea fortului e ca și când ar fi fost bombardată, elevii de pe câmp au rămas nevătămați. Două țerance fură omorite. În Vatican aproape toate geamurile s'au crepat. Doi gendarmi papali au fost ușor răniți. Regelui i-s'a făcut ovațiuni colosale. După cum se asigură, până acum s'au descoperit 120 de răniți, mai cu sémă copii, unii dintre aceștia sunt greu răniți, încă nu s'a statorit dacă sunt și morți, totuși e temerea, că se află morți sub ruine. Garda de siguranță îndată a tras un cordon dincolo de Porta Portese. O mare mulțime de omeni ajută la lucrările de scăpare.

Roma, 24 Aprilie. Iritarea e foarte mare, deoarece șcirile dela locul catastrofei se contrazic una pe alta. Edificiul expozițiunii și teatrul Costazi s'au surpat. Cooperișul celei dintâi clădiri omorită 4 omeni. Câțiva bolnavi au murit de spaima detunațiunii înfricoșate. Tote spitalele sunt pline de răniți, nenumărate familii au rămas fără păue. Se crede că cauza esplosiunii a fost provenită din întâmplare.

București, 24 Aprilie. Resultatul total al alegerilor în colegiul al doilea este: 36 guvernamental, 16 opoșional, 18 balotage.

Essen, 24 Aprilie. Aici au început grevele între lucrătorii de mine.

Concertul Alex. Alexy.

Programa concertului ce-l va da d-lu Alexandru Alexy dela opera Metropolitană din New-York — cu binevoitorul concurs al d-lui profesor R. Lassel, a d-lui concertist M. Krause și a d-lor R. Machold, Fr. Klink și I. Ludwig — Duminecă în 14 (26) Aprilie c. în sala Hotelului Central Nr. I și care ne oferă o serată din cele mai interesante și plăcute de cântece și balade, este de următorul cuprins:

1. August Bungert: cântece a) „Die Sphinx“, b) „Mir war's im Traume“, c) „Bacharach“, d) „Bonn“, toate poesii de „Carmen Sylva“, Regina României, predate de d-lu A. Alexy. 2. Quartet pentru 2. violine, viola și violoncello în A-moll de W. A. Mozart, executat de d-nii: M. Krause, R. Machold, Fr. Klink și J. Ludwig. 3. H. Reimann: „Der Wassermann“, Baladă de Just. Kerner. H. Ernst: a) „Idylle aus der Harzreise“ de H. Heine. Manuscript. b) „Vagabunden“, de Hans de Hopfen, predate de d-lu A. Alexy. 4. Ad. Jensen: „Weisst du noch?“ de O. de Roquette. „Rudolf Lassel: a) „Abendlied“, de Emanuel Geibel. b) „Mädchen mit dem rothen Mündchen“, de H. Heine, predate de d-lu A. Alexy. 5. Sonată pentru piano și violină de L. de Beethoven, predate de d-nii: Rudolf Lassel și Max Krause. 6. Franz Liszt: „In Liebesluft“, de H. de Fallersleben; Robert Franz: „Marie“, de R. Gottschall; J. Sachs: „Wer weiss?“, de R. Pohl, cântece predate de d-lu A. Alexy. Pianul este din depositul de pianuri al d-lui J. Hedwig.

Bilete se pot căpa până Sămbătă seara la 7 ore în librăria d-lui H. Zeidner, Duminecă în Hotel Central Nr. I și seara la cassă.

DIVERSE.

Dela Paris la Moscva pe cataringe.

Despre „vestitul“ Dornon, care a voit să-și facă numele „nemuritor“ prin întreprinderea unei călătorii pe cataringe dela Paris până la Moscva, sosesc acum știri foarte ciudate. S'a aflat adevă, că „marele“ Dornon îndată ce ajunge la un loc, unde crede că nu-l vede nimenea, își deslegă cataringele dela picioare, se sua pe tren și așa își face cea mai mare parte a călătorii. Mai în urmă el fu veștat pe drumul de țera dela Rittelben (în Prusia) tocmai în momentul, când cu cataringele ascunse sub manta se duse la gară, unde își luă bilet până la Seepothen, distanță mai bine de 200 de chilom., pe care o percurse cu trenul. La Seepothen însă avu puțină neplăcere, căci după ce se dete jos, trenul plecă înainte de a-și pute lua din tren cataringele și bagajul. A trebuit astfel să aștepte, până când dela Königsberg îi s'au returnat cataringele, pe cari și le-a pus la picioare și apoi întră cu triumf în Königsberg, unde fu salutat de un public foarte numeros.

Mâna la femei. Un medic franceș s'a ocupat mult timp cu studiarea

mănei la femei și rezultatul la care a ajuns, este următorul: Cele mai frumoșe mâni le au fetele din Irlanda. Mâna femeilor din Anglia, din contră, este peste măsură grosă și cărnoșă. În America femeile au mâni lungi și înguste, în timp ce în Germania femeile au de obicei mâni late cu degete scurte. În privința frumșei, îndată după fetele din Irlanda urmeză damele polone, cari de asemenea au mâni foarte drăgălașe. Italienele, Spaniolele și Francezele ocupă mijlocul; mânilor nu sunt nici frumoșe, der nici urite; în general însă, femeile franceze și italiene au mâni mai frumoșe decât Spaniolele, damele din Paris și din Berlin pun mare preț pe îngrijirea mânilor și de aci provine, că în aceste două orașe se găsesc multe mâni frumoșe, numărul lor însă este numai relativ. În China e o credință și obicei vechiu, că cu câtă dama face parte din societate mai alasă, cu atât are unghii mai mari; aci așa-dera frumșea mânilor se socotese după lungimea unghiilor. Degetele femeilor; cari se ocupă cu cusutul, precum și mânilor aspre și roșii ale gospodinelor, sunt cunoscute înaintea tuturor și sunt vrednice de totă cinstea; în timp ce mânilor prea delicate, moi și albe tradăză nelucrare și lene, cu excepțiunea acelora, cari muncesc cu spiritul.

Răpire de fete. În Săbia obiceiul de a se răpi fetele este în floră și astăzi aproape ca și în vechile vremuri rășboinice. Tinerii, cari pun ochii pe câte-o fată, atacă cu mâna armată casa părintescă a frumoșei, o răpesc și o tirăsc prin păduri, unde o țin mai multe zile, după cari fetele nu-i rămâne altceva de făcut decât să ia de bărbat pe răpitor. Pentru ca să se pună capăt acestui obicei barbar, justiția s'arbitrează procedea cu multă asprime față de acei răpitori, pe care fetele răpite, cu totă rușinea, nu vor să-i ia, ci îi denunță. Mulți tineri s'arbitrează condamnați în acest chip la câte 5—6 ani de muncă silnică și la amenzi atât de mari, încât li-se ruinează și familiile și ei, după ce ies din închisori sunt ca și nevoiți să apuce pentru totdeauna calea codrilor. În timpul din urmă a încercat și episcopul s'arbitrează să contribuie la stărpirea obiceiului, oprind pe preoți să cunune perechile, cari s'au împăcat în urma unei răpiri. Der și acest mijloc a rămas fără rezultatul dorit.

Romanticismul are încă rădăcin preadânc în inimile junilor țeran din Săbia.

Bibliă scumpă. În Newyork s'a vândut acum de curând o bibliă pe prețul de 74,000 de franci. Această bibliă e una dintre puținele esemplare, cari s'au tipărit în presa cea dintâi a lui Gutenberg.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

regele legal al frumoșei insule Okuenakuti, învingătorul sălbaticului Tomnikanul, sau lină mișcătorul șerpe uriaș, a cărui inimă și ficat dimpreună cu alte părți nobile a avut norocirea de a le mânca cu dinții lui regesci, te întreabă pe d-ta, Kaila Lapi, barba sôrelui, că: cine ești, și cu ce gânduri ai venit în puternicul său imperiu?

— „Eu,“ răspusei, „sunt Dodero Mauro, căpitan născut în Genua, după cum ar dovedi-o acesta patenta mea, de cumva nu mă-ai fi pierdut-o pe mare. În astfel de funcțiune am fost aplicat la corabia de-o rară frumșea, „Stella del mare“, ceși-a aflată mormântul în valurile Oceanului pacific. Din întreg personalul corabiei, am rămas în viață numai noi patru și ne rugăm de ospitalitatea puternicului principiu, sau a vocei tunetului. Spune-mi însu, te rog, cine ești d-ta, fiindcă judecând după vorbă și îmbrăcăminte, pari a fi european.“

— „Ah! Așadă d-tale îți place îmbrăcăminte mea?“ duse talmaciul c'un zimbet ironic. „Nu-i așa, că e o manufactură clasică? Ea e pregătită în ate-

lierul de croitoria al lui Human din Paris, domnul meu, cu două-șeci de ani înainte de asta? Eu de altfel sunt renumit maeștru de dans și pomadierul L'Absolu. Pentru-ca medicinile mele — cari n'ajută numai crescerea părului, ci și creierii îi fac capabil pentru primirea ideilor mari — și pentru ca arta mea de dans se o împământenesce și în părțile mai puțin civilizate ale lumii, am plecat spre Lima; se vede însă, că sôrtea nu a voit, ca nămurile acele de omeni să se împărțășesc de fruct-le binecuvântate ale civilizațiunii. Sunt opt spredece ani, de când am ajuns pe această insulă în mod asemenea cu al d-vostă, și fiindcă am dăruit regiunii, „norului răsăritului“, o invenție parisiană, mă bucur aici de mare vedă. Sunt bărbierul, gramaticul, maeștru de dans și secretarul intim al soiei regelui, al dumneșescei principese, a ronei aurorei, al cărui nume, dulce la auz, și-l-ai spune bucurat în limba Indigenilor, der mă tem de mânia vocei tunetului, care de sigur ni ar întrepruce firul conversației, dacă ar observa,

că vorbim despre afacerile noastre private.

Urutukte, neastempărat se pregăti să dea sémă pentru disolvarea adunării. L'Absolu însă îl liniști numai decât, împărțându-i într'o lungă vorbire cele spuse de mine în scurte cuvinte. În decursul vorbelor talmaciului său, principele zimbă, drept sémă, că L'Absolu îi scie vorbi la inimă.

— „Sémă bun!“ dusei cătră L'Absolu. „Regele zimbesc.“

Acesta îmi răspuse c'o strimbătură din nas, care se părea, că-mi spune, că acțiunile noastre nu prea stau în bună rânduială.

— „Îți voi spune mai târziu“ duse el. „De ocazată să așteptăm înalta poruncă a domnitorului.“

Am observat îndată, că bucuria mea de mai nainte nu era temeinică. După depărtarea regelui m'au despărțit de cătră soții mei și m'au închis într'un coteț din marginea riului, care era pădit cu totă strictetea de omeni înarmați.

V

Strigai cu durere: Dumneșeule, Dumneșeule, ce se întâmplă cu mine? Inceputul e atât de trist, sfârșitul va fi atât de grozav. Vorbele maeștrului, despre cinstea cu care a învrednicit principele părțile mai nobile ale „uriazului șerpe“, îmi sunau încă în urechi.

Așadă eram între canibali, cari pe prizonierii făcuți în rășboie îi mănă fără de nici o cruțare!? Der eu n'am venit să port rășboiu în potrivei principelui din Okuenakuti; fi voi face deci cunoscut, că asta ar fi nedreptate și că nu le este iertat să trachteze cu mine, ca c'un prizonier.

Gândul acesta mă turbura grozav, și în fiă care clipă o rece înfiorare îmi străbătea întreg corpul. Mă închipeam mai mare martir, decât aceia, cari în evul vechiu cădeau sub secura tiranilor. Eram singur singurel și afară de conibalul, care-mi aducea mâncare și mă privia tot de atâtea ori cu poftă sălbatică, totă ziua nu vedeam pe nimeni. (Va urma.)

Cursul pietei Braşovului.

din 24 Aprilie st. n. 1891.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes Banenote româneşti, Argint romănesc, Napoleon-d'ori, Lire turcesc, Imperiali, Galbini, Soris. fonc., Buble rusesc, Mărci germane, Discontul.

Cursul la bursa din Viena.

din 23 Aprilie a. c. 1891

Table with 2 columns: Item name and price. Includes Renta de aur, Renta de hârtie, Imprumutul căilor ferate, Amortisarea datoriei.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes ostiungare, Amortisarea datoriei căilor ferate, Bonuri rurale, Despăgubirea pentru dijma de vin, Imprumutul cu premiul unghuresc, Losurile pentru regularizarea Tisei, Renta de hârtie austriacă, Renta de aur austriacă, Acţiunile băncii austro-ungare, Acţiunile băncii de credit ungar, Acţiunile băncii de credit austr., Napoelon-d'ori, Mărci 100 împ. germane, Londra 10 Livres sterlinge.

Advertisement for AUGUSTO MAZUCHI, architect and contractor. Text describes services for building and construction in Braşov.

PUBLICAŢIUNE. Din partea subscrisului oficiu orfanal orăşenesc se aduce la cunoştinţa generală, că mobilele lăstate ca moştenire de către Friederich Scherffler...

Gunoiu naturală din grajduri uscată la aer în bucăţi seu fărîmată, din GRAJDURILE DE INGRĂŞATŪ ALE FABRICII DE SPIRTŪ a

FRAŢILORŪ NEUMANN în ARAD

peste 50% substanţe organice.

Analisa chimică:

Table showing chemical analysis results: Apă, Substanţe organice, Cenuşe, Acid fosforic solubil în apă, and their respective percentages.

în bucăţi: Preţul pentru 100 măji metriche Staţiunea Arad, fl. 160 fărîmată: " " 100 " " " " " " 200

Singura reprezentare pentru Ungaria, Slavonia şi Croaţia la

Alphons Szávoszt BUDAPEST, V. ARANY JÁNOS-UTCZA II.

Unde se dă cu plăcere şi ori-ce informaţiune.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilă din 1 Octomvre 1890.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Fredcaľ, Predecaľ-Budapesta, B. Pesta-Arad-Teluş, etc.) and rows for stations and train types.